

КЛАСИЦИ ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ

СТЕВАН СРЕМАЦ

**ПОП ЂИРА
И ПОП СПИРА**

Pi-press, 2021.

*Своме ујаку
Јовану Ђорђевићу
професору Велике школе*

ГЛАВА ПРВА

У којој су описана два ђоџа, две ђоџадије и две ђоџине ћерке из једнога села у Банату, у коме су ђарохијани били ђако ђобожни да су багава млели својим ђоџовима брашно у сувачама

Била два попа, али не она два попа што су једном остала сама на свету, па се сваки од њих тужио и тешио да би му далеко лакше било животарити само да нема онога другог – не, дакле, та два попа, него друга два, и живели су у једном селу у Банату. Које је то село, нећемо вам казати да не би село, ни криво ни дужно, потрзали и излагали га подсмеху, пошто оно није ни најмање криво за све оно што ће се у овој приповеци причати. А после, ако ћемо шта, оно и није село, него варошица. Та колики је само онај велики сокак с краја на крај, па колико тек малих сокака има, а сви су широки! Зато ниједан није калдрмисан, а није никада ни био. Истина, подсмевају им се Темишварци да су им варошке краве појеле тротоар, али то

је само једна пакост, јер тротоара заиста никада није ни било. Кад падне киша и начини се блато, положи чисмени мештани по земљи поред зида, колико да човек прође, тулају (кукурозовину), а краве наишле, па ваљда, као бесловесна створења, помислиле да је то за њих постављено, па појеле тулају, која је, као што је свакоме познато, њихова храна; а то видео некад неки Темишварац, па, као човек, исприповедао, и сад не даду никако мира људима, него их дирају једнако за прождрљивост њихових крава. Али је зато и било свашта. Било је батина, па, богме, и разбијених глава. И од тога доба мање их дирају. Особито у селу ни за живу главу нико то не сме да спомене: штавише, сад још хвале место да је суво и оцедно и да му и не треба тротоар. Но, међутим, није баш ни тако. Напротив. Испред сваке куће има јендек пун воде, који се никад не празни; јер таман да пресуши, а оно по бечкеречком Великом календару удари благослов из неба, и јендек се напуни опет као што је и био, и нуди и мами на уживање и дању и ноћу. Дању газе по води комшијска дечурлија и квасе турове, а и ноћу је једна лепота слушати жабе кад почну да певају. Поједине певаче већ познаје сав комшилук по гласу. Тако, на пример, један се жабац већ неколико година дере колико га грло носи; има гласину као бик, па се чује са пола атара, колико је грлат. Нико га није дирао, па чак ни несташна дечурлија која су после кише онако радо и весело газила по

бари, ни она га нису дирала; по свој прилици, ту је дочекао дубоку старост и пошао трагом старијих својих.

Место је било велико, а побожни парохијани тако имућни да су комотно могли, не два, него два пута по два попа издржавати, заједно са њиховим попадијама и ћеркама. Паори су били побожни људи те држали свечаре, а попови им секли колаче, па новаца доста. Било у селу добрих момака на женидбу и лепих девојака на удају, а рогљева у селу доста баш као празника у години, па сваког празника или недеље на другом рогљу игра коло, па се све позаљубљивало једно у друго све до ушију. А најчешће се ипак скупљали и играли на рогљу код Неце бирташа, где је под јаловим дудом играло коло. Свирац свира тако целе године, а кад се обере кукуруз, онда се зна шта је његово. Он нити га сеје нити окопава, па опет њему добро; његову кукурузу не може да нашкоди суша. Зато се и говорило по селу, кад неко за нешто не мари: „Е”, веле, „мари он за то ко Совра гајдаш за кишу”, или „Тиче га се то много ко Совре гајдаша суша!” Он понесе само гајде, па кад га питају: „Куда, Совро?” – а он им вели: „Идем да окопам ку’руз!” А умео је ђаволски лепо да свира и да намигује, онако кривовратаст. Бечкеречки нотарош, кад тера кера – обично после асентирунга – не може без њега; одмах: „Дај Совру”, вели, „дај, дај десну руку нашу”, вели господин нотарош, па му залепи пола десетице на шешир, А Совра дува

за ону другу половину као бесан. А у колу кад свира, па кад стане пред неку газдачку девојку, па свира, а она зна ко га је послао пред њу, па само гледа улево у земљу, па све везе, док се не озноји испод носа па добије као неке мале брчиће као од росе. А и само срце друкчије се разђипа кад Совра свира. А у колу је све било заљубљено; свак има своју, па не да другом до ње, него се кољу као кере сваке недеље.

А што се заљубљивало, то се понајчешће и узимало. А кад дође до сватова, онда није добро само млади и младожењи, не добијају само они свако своје, него и други свет. Па кад добро пролази и кад се лепо проводи Глиша Сермијаш, кога обично нико и не зове у сватове, јер кад се случајно опије – а то је редовно случај код њега – тера свакога да пева песму: „А-а-а, драги брате комшија, ако оћеш весело бити, а ти мораш с нама пити”, па сипа за врат вино; а и иначе је несносан – онда зло и наопако да се не проведе лепо и не прође добро и господин попа, кога нарочито зову и најугледније му место дају за столом, јер због сватова је ваљда и постала она реч: „Триста, без попа ништа”.

А господин попа седне тако у прочеље, отпева једно „Глас Господен на водах”, а затим само захтева и изволева. Једе ревносно и залива још ревносније, а капарише најревностније, тек ће рећи: „Брат Мијо, не буди Вам заповеђено, дајте ми, молим Вас, из онога тањира ону тртицу! Чудим се, шта ми то све фали!”

Или:

„Господин доминe”, обратив се Кипри нота-рошу, „молим вас лепо мало од оних крофни из онога тањира тамо, чини ми се да су те тамо мало руменије и боље нарасле”. А сваки поп чудо што воли крофне! Откуд сад то, бог ће га свети знати; али то је непобитан факат, познат сваком правом сину наше свете православне цркве. И један и други поп из овог места где се наша прича развије могао је, за чудо и за приповест, много крофни појести. Већ чисто човек да не верује! За једнога од ове двојице, и то баш, бога ми, биће за поп Ђиру, приповедају да је у једним сватовима појео пуну једну вешкорпу крофни, и то за оно кратко време док је пре ручка курисао домаћици. А домаћица стоји крај огњишта зајапурена од врућине и од узбуђења и задовољства што је ствар свршена и зет упецан, па само вади крофне и баца их у корпу иза себе. Па док се домаћица забавља око оне што цврчи у великој гвозденој шерпењи и преврће је, дотле овај узима ону из корпе.

– И-ју, господин попо, баш сте Ви враг! А ди су крофне? – пита га зачуђена домаћица.

– Хе, хе, појео их, милостива!

– Та, и’те, Ви се само шалите; ди сте и’ сакрили?

– Па појео, милостива!

– И-ју мене жалосне! Зар толике крофне!?

– Хе, хе, из Ваше руке, па не зна човек шта је доста!

А домаћица само ћути, а шта му је у себи помислила – то смртном човеку наравно да није

познато! Али то му ништа не смета – ни њему, поп Ђири, а ни поп Спири – да после седне за сто и да са осталим гостима једе редом све, не хтевши, ваљда, као добар пастир ни ту да се издваја од своје поверене му пастве, него седи као станац камен или кула светиља крај мора, непомичан на свом месту, док се све око њега љуља као таласи на узбурканом мору. Све се око њега за столом мења, једино он седи непроменљив. Неко се дигне да игра, некога одведу, а неки сам, онако без ичије помоћи, падне лепо под сто. Сете га се и нађу га тек онда кад га жена потражи: „А ди се то део мој човек?“ – пита жена докле га не нађе под столом. „Јао, терету мој!“ – виче жена и диже га. А господин попа само седи. У двадесет четир часа тек ако се једаред диже да види, вели, коње или колут око месеца, на ком су крају штапци, или какво ће време сутра бити. А затим опет седне. И опет се мењају тањери, доносе чисте чаше и хладно, скоро наточено вино. И то тако траје све до медљане ракије ујутру, кад се господин попа искраде да му не би пијани сватови из силне почести придали Совру гајдаша да га прати до куће.

А што се у селу венчало, то је потпуно знало шта ради; знало је дужности и задатке брачнога живота и крајњи му циљ. И оба господина попа имађаху доста посла, а према томе и прихода крштавајући новорођену децу по селу.

Мало који дан да не дође господин попи, једноме или другоме, Аркадија црквењак, па не отпочне отприлике овако:

„Господине... моле Вас да дођете... чекаду Вас у порти пред црквом, да крстите новорођеног младенца мужеског пола Неци Прекајцу”. (Аркадија је, као и поп Ђира, мрзио на Вука и његове реформе, по којима се човек не може разликовати од паора.)

Господин попа оде у цркву да крсти, а после крштења иде кући детињој где га позива отац на ручак. На вратима га дочекује Неца, гологлав и мало постиђен, пољуби га у руку, па само вели: „Хе, шта знате, господин попо, грешни смо људи!” А кад се добро наруча и врати кући, донесе свачега: и пешкира и пешкирића, и шарених торбица и новаца. Попа броји новац, а брк му се смеши; броји и прича о детету како је красан напредан хришћанин. А госпоја попадаја радосна, боже, па воли попу као да су се тек јуче узели, па мисли у себи: „Та не би’ се мењала ни са вицишпановицом!”

Понекад се господин попа помало, богам, и зачуди кад му тако дође Аркадија црквењак па га позове да крсти.

– За кога оно рече? – запита неки пут господин попа црквењака.

А Аркадија увија понизно главом, смеши се, а све полако трља руку о руку, као да пере руке од нечега, па вели:

– Хе... та... да дођете, господине, да крстите... овај... Вуји Ирошу... мужескога је пола... синчић. Добио синчића, па ко јабука, дете здраво ко тресак! Каже фрау Цвечкенмајерка, бабица, да свога века није вид’ла тако дете

Библиотека *Класици за децу и младе*

Стеван Сремац
ПОП ЂИРА И ПОП СПИРА

Издавач:
Pi-press Пирот

За издавача:
Драгана Пејић-Ранђеловић

Уредник:
Соња Жикић

Лектура и коректура:
Јована Митић

Дизајн корица:
Владимир Манчић

Техничка припрема:
Соња Жикић

Штампа:
Pi-press Пирот

Тираж: 1000

ISBN 978-86-6023-452-2

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-31

СРЕМАЦ, Стеван, 1855-1906

Поп Ћира и поп Спира / Стеван Сремац.
- Пирот : Pi-press, 2021 (Пирот : Pi-press). -
446 стр. ; 21 см. - (Едиција Класици за децу
и младе)

Тираж 1.000. - Речник мање познатих речи и
израза: стр. 318-333.

ISBN 978-86-6023-452-2

COBISS.SR-ID 44750089